

Рассмотрены вопросы начала формирования трансграничных торговых отношений, некоторые варианты сетевых трансграничных взаимосвязей (трансграничных предприятий), проблемы актеров трансграничного рынка на западной границе Украины.

Ключевые слова: трансграничный рынок, варианты сетевых трансграничных взаимосвязей, трансграничное "челночество".

Chertoryzhskiy V.M. From the network trans-border relationships to transborder market

The article deals with the beginning of the formation of trans-border trade relations, some versions of network trans-border relationships (trans-border enterprises), the problem of trans-border market actors on the western border of Ukraine.

Keywords: trans-border market, versions of network trans-border relationships, trans-border "shuttling".

УДК 336.76+330.342.1

Аспір. Л.І. Стецько¹ – Львівська КА

МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА – ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Висвітлено внутрішні причини виникнення кризи. Зосереджено увагу на останніх роках діяльності Національного банку України. Коротко розглянуто заходи діяльності НБУ у цей період. Також зроблено спробу окреслити чинники, які зможуть покращити функціонування економіки України.

Ключові слова: монетарна політика, бюджетно-податкова політика.

Актуальність теми. Економіка України, як і решта країн, останнім часом охоплена економічними потрясіннями. Світова практика наочно демонструє вагомий роль Центрального банку, яка зростає в посткризовий період на переломних стадіях економічного циклу. За допомогою вдалого використання свого інструментарію Центральний банк спроможний ринковими методами посилити властивість економіки до саморегулювання та відновлення, стимулювати позитивні та уповільнити негативні тенденції в динаміці економічних показників, чутливих до монетарних чинників. Складність його використання полягає в логічному взаємозв'язку з іншими регуляторними елементами Державного управління України, здійснюючи реалізацію єдиної фінансової політики держави.

Аналіз подібних робіт. Щодо цієї тематики є достатня кількість робіт. Зокрема можна виділити таких вчених: А. Гальчинський, М. Савлук, В. Стельмах, О. Дзюблюк, О. Яременко, Г. Башнянин, О. Носов та багато інших. Незважаючи на значну кількість наукових праць і вагомий досягнення, є невирішені проблеми, що потребують висвітлення.

Мета роботи – дослідження функціонування грошово-кредитної політики і заходи щодо покращення монетарної політики.

Виклад основного матеріалу. За роки становлення ринкової економіки України було сформовано інституційне забезпечення грошово-кредитної політики, створено інструменти регулювання грошово-кредитної політики, але застосування дієвого регулювання все-таки не відбулось. Виникають

проблеми та суперечності проведення ефективної грошово-кредитної політики в Україні. Стрибокподібні зміни валютного курсу, значні інфляційні очікування, високі процентні ставки багато в чому є наслідком низької ефективності функціонування системи державного управління грошово-кредитною політикою [1]. Монетарна політика продовжує залишатися закритою і недостатньо зрозумілою, що не сприяє формуванню належної довіри до монетарної влади з боку суб'єктів господарювання й населення.

Значний тягар бюджетного дефіциту в 2009-2010 рр. сформував у суспільстві негативні інфляційні очікування, оскільки значну половину приросту видатків було спрямовано не на збільшення соціальної складової, а на капітальні видатки, обслуговування державного боргу, оплату комунальних послуг державних підприємств тощо. Значні інфляційні очікування були пов'язані насамперед із недовірою щодо спроможності уряду забезпечити всі невідкладні бюджетні виплати та песимістичною оцінкою боргової урядової політики. Негативні сподівання також були підсилені негативними факторами грошової сфери: девальвацією національної валюти та невизначеністю щодо перспектив її курсової стабільності; несвочасним виконанням своїх зобов'язань окремими банківськими установами; очікуваннями щодо увімкнення "друкарського верстата" з метою забезпечення урядових видатків [2, с.175].

Через збільшення державного боргу актуальним є питання про взаємозв'язок бюджетно-податкової та монетарної політики. Внаслідок значного нагромадження обсягів індивідуальних ризиків виявився недостатньо регульованою ланкою фінансових систем, а теорія "розсіювання ризику", на яку спиралися фінансисти багато років, вважаючи, що шляхом хеджування індивідуальних ризиків можна уникнути системних потрясінь, не підтвердилася на практиці. Всупереч теоретичним очікуванням, спроби знизити індивідуальні ризики призвели до їх накопичення, що в підсумку зумовило виникнення системних ризиків. При цьому виявилось, що в багатьох країнах немає єдиного підходу до формування та реалізації державної фінансової політики. Це ускладнило процес подолання наслідків кризи та спричинило її нову появу [4, с. 26].

Хоча варто зауважити, що НБУ намагається максимально оперативного реагувати на зміни ситуації на грошово-кредитному ринку і відповідним чином корегує тактику своїх дій відносно регулювання грошової маси в обігу. Зважаючи на певні внутрішні або зовнішні економічні чи політичні чинники, намагаючись максимально нівелювати інфляційні очікування, НБУ проводить політику рестрикційного чи експансійного змісту. Так, упродовж 2009-2010 рр. НБУ здійснював одночасно стримувальні та стимулювальні заходи монетарної політики. Серед стримувальних заходів можемо відзначити істотну зміну умов обов'язкового резервування банками коштів на коррахунку, починаючи з III кварталу 2009 р., а також активне проведення НБУ мобілізаційних операцій з використанням депозитних сертифікатів. До заходів стимулятивного характеру потрібно віднести зниження облікової ставки та ставок рефінансування.

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук

У другому півріччі 2011 р. умови функціонування економіки істотно погіршилися. Насамперед це було пов'язано з проявами рецесії в масштабах світової економіки, що було наслідком зниження попиту на продукцію українського експорту, а також посилення боргової кризи в країнах Європи та США, що ускладнило доступ українських позичальників до світових ринків капіталу. Як наслідок, зведене сальдо платіжного балансу в другому півріччі 2011 р. було від'ємним ("-" 4,2 млрд дол. США).

Останнім часом помірна жорсткість грошово-кредитної політики відображалася у повільній динаміці пропозиції грошей, яка давала змогу підтримувати розвиток економіки, не провокуючи інфляційного тиску. Обсяг монетарної бази на 01.01.2012 р. становив 239,9 млрд грн, а її річний приріст дорівнював 6,3 %, або 14,2 млрд грн (рисунок). Для порівняння: у 2010 р. вона зросла на 15,8 %. Загальний обсяг грошової маси на кінець 2011 р. становив 685,5 млрд грн, а її приріст за рік сягнув 14,7 %, або 87,6 млрд грн. Для порівняння: у 2010 р. грошова маса зросла на 22,7 % [3, с. 6].

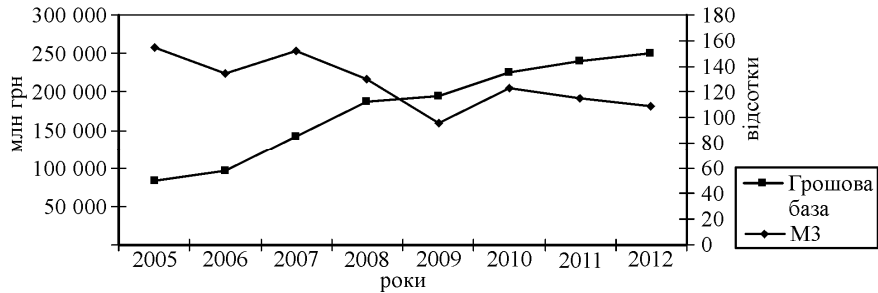

Рис. Темпи зростання окремих монетарних показників [5]

Залежно від ситуації, яка складалася на ринку, НБУ використовував монетарну політику як більш жорстку і послідовну.

Для створення відповідних умов роботи фінансового ринку пропонуємо зробити такі залежності від потреб економіки країни:

- знизити ставки рефінансування комерційних банків, що підвищить доступність кредитів. Крім того, потрібно здійснювати контроль за виданими кредитами банкам, щоб не допустити ситуації, коли вони будуть пропонувати отримані кредити підприємцям за значно вищим відсотком. Також можна використати частину золотовалютних резервів держави для рефінансування банків;
- з метою запобігання корупції й зловживання запровадити методи адміністративного регулювання процентних ставок, встановити банківську маржу по операціях за кредитом, котрі виділяє держава;
- здійснювати рефінансування вибірково, залежно від вкладу банку в розвиток економіки;
- збільшити частку рефінансування банків під виробничі векселі, тобто пов'язати монетарну політику з попитом підприємств;
- провести націоналізацію активів проблемних банків. З цією метою створити державну компанію з повернення активів;

- використовувати керований плаваючий курс, здійснювати поступовий перехід до режиму вільного обмінного плаваючого курсу. Це посилить гнучкість обмінного курсу, розширивши діапазон його можливого коливання;
- здійснення контролю над зовнішнім боргом банківського й корпоративного секторів, сприяння швидкому його погашенню.

Висновки. Для ефективного розвитку монетарної політики потрібно:

- чітко окреслити план дій щодо вирішення проблем грошово-кредитної політики з метою уникнення негативних наслідків від нещодавньої економічної кризи;
- використовуючи досвід провідних країн, створити і розвивати свою монетарну політику, яка би вписувалася у сьогоденні реалії нашої економіки і відповідала нашим традиціям ведення економічної діяльності;
- насамперед повернути довіру громадян до НБУ та комерційних банків України шляхом зменшення процентної ставки з метою надання банками кредитів й заохочування населення для створення нових підприємств, фірм, компаній, новітніх технологій тощо, до стимулювання та подальшого розвитку тих галузей промисловості, в яких Україна має хист, що призведе до руху та збільшення капіталу, які необхідні як грошово-кредитній системі, так економіці України загалом;
- забезпечити гривні стабільність як одного з основних чинників діяльності будь-яких розрахунків;
- здійснити реформування грошово-кредитної політики з метою розвитку малого (є досить важливим в Україні і набуває важливе значення сьогодні) і великого бізнесу України;
- зменшити видатки на утримання державного апарату, але збільшити видатки на фінансування розвитку економіки, що позитивно вплине на розвиток грошово-кредитної системи України.

Монетарна політика, яка базується на цінній стабільності, може бути ефективною лише за умов наявності сталої фінансової системи. Як свідчить перебіг останньої економічної та фінансової кризи, стабільні ціни є необхідною, проте недостатньою монетарно-фінансовою умовою успішного функціонування економіки. Стабільні ціни самі по собі не убезпечують від виникнення фінансових криз.

Література

1. Дзюблук, О. Оптимізація передавального механізму грошово-кредитної політики центрального банку/ О. Дзюблук// Вісник Національного банку України. – 2003. – № 1. – С. 6.
2. Варгас В.М. Підвищення ефективності антиінфляційного регулювання в Україні// Науковий вісник НЛТУ України. – 2011, вип. 21.15-173-181.
3. Колобов Ю. Монетарні параметри розвитку економіки України// Вісник Національного банку України. – 2012. – № 4. – С. 6.
4. Мищенко С.В. Новые тенденции в монетарной политике и регулировании финансовых систем/ С.В. Мищенко// Финансы и кредит. – 2010, № 40 (424). – С. 23-29..
5. <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=114668> Основні засади грошово-кредитної політики на 2012 рік.

Стецько Л.І. Монетарная политики – средство улучшения функционирования экономики Украины

Рассмотрены внутренние причины возникновения кризиса. Сосредоточено внимание на последних годах деятельности Национального банка Украины. Коротко рассмотрены меры деятельности НБУ в этот период. Также сделана попытка определить факторы, которые смогут улучшить функционирование экономики Украины.

Ключевые слова: монетарная политика, бюджетно-налоговая политика.

Stetsko L.I. Monetary policy as a means of improving the functioning of the economy of Ukraine

The article highlights the internal causes of the crisis focuses on the last years of activity of the National Bank of Ukraine. Briefly considered measures of the National Bank in the period. Also attempt to outline the factors that can improve the functioning of the economy of Ukraine.

Keywords: monetary policy, fiscal policy.

5. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГАЛУЗІ

УДК 657.1:630

*Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістрант Н.В. Білуцак – Львівська КА*

МЕХАНІЗМ ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ДІАГНОСТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Проведено аналіз досліджень економічної діагностики; досліджено визначення понять економічної діагностики підприємства; проведено дослідження методів економічної діагностики; розглянуто етіологічну та симптоматичну діагностику; розглянуто механізм проведення економічної діагностики діяльності підприємства за умовними даними на виробничому підприємстві; проведено дослідження впливу факторів на діяльність підприємства за рейтинговою оцінкою моделей Дюпон.

Ключові слова: діагностика, методи, механізм, підприємство, фактори, рейтинг, економічні моделі, фактори.

Постановка проблеми. Проведення економічної діагностики є одним з важливих місць в управлінні підприємствами в сучасних ринкових умовах. Необхідною умовою реалізації концепції економічної діагностики виступає наявність ефективного механізму та методики її проведення в умовах ринкового господарювання, що включає спеціальний інструментарій і певні діагностичні процедури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання з вдосконалення методів аналізу та діагностики в процесі управління діяльністю підприємства розглянуто в працях зарубіжних та вітчизняних вчених.

Розроблення основних засад економічної діагностики здійснювали такі вчені: І.О. Бланк, В.О. Василенко, Л.О. Лігоненко, Н.М. Євдокімова, Г.О. Швиданенко, О.І. Олексюк, П.П. Табурчак, А.Є. Вакуленко, М.Г. Чумаченко, а також інші науковці в сферах фінансового та стратегічного менеджменту, антикризового управління. Так, І.А. Борисенко визначає діагностику як діяльність з оцінки стану організації з метою визначення проблем її розвитку та ймовірності настання кризи [1]. Економічна енциклопедія трактує економічну діагностику підприємства як аналіз і оцінку економічних показників роботи підприємства на підставі вивчення окремих результатів, повної інформації з метою виявлення резервів та з'ясування перспектив його розвитку й наслідків поточних управлінських рішень [6]. Н.О. Сагалакова розуміє діагностику не тільки як дослідження минулого та теперішнього стану підприємства, але й як передбачення ймовірного розвитку ситуації у внутрішньому та зовнішньому оточенні, а її результатом є обґрунтування заходів щодо вдосконалення системи управління, фінансового оздоровлення підприємства та зростання його ринкової привабливості [7].

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у визначенні та дослідженні оптимального механізму проведення економічної діагностики на підприємстві.